

Orientering om mulig annullering af kommunernes mulighed for at gebyrfinansiere genbrugsaktiviteter i sammenhæng til affaldshåndtering

Resumé

Teknik og Miljøudvalget orienteres om, at der i lyset af revideringen af loven om miljøbeskyttelse pågår en drøftelse i Folketinget om det fremadrettet skal være muligt for kommuner at gebyrfinansiere genbrugsaktiviteter i sammenhæng til affaldshåndtering.

Udfaldet kan få store konsekvenser for kommunens arbejde med genbrugsaktiviteter. Der forventes en afklaring senest i løbet af de næste par uger, og udvalget vil blive orienteret, når det er kendt, hvad udfaldet bliver.

Baggrund

I forbindelse med behandlingen af L 38, forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse, har Katrine Robsøe (RV) spurgt miljøministeren om kommunernes mulighed for at gebyrfinansiere genbrugsområder. Miljøministeren har den 7. november 2024 svaret, at kommunernes genbrugsinitiativer ikke kan finansieres over affaldsgebyrerne, da genstandene (læs: til genbrug) ikke anses for at være affald.

Miljøministeren kommer ikke i sin besvarelse ind på, hvorvidt der skal træde andre muligheder i stedet, herunder om der f.eks. skal ske en markedsgørelse af genbrugsindsatserne eller om aktiviteterne skal skatfinansieres. Svaret er udelukkende en præcisering af, at genbrugsaktiviteterne ikke kan gebyrfinansieres. En sådan tolkning af hjemmel til gebyrfinansiering er udtryk for en ny retspraksis på området, hvilket uddybes i bilag 1.

Genbrug er en ressource-succes i København

Københavns Kommune har hidtil tolket lovgivningen således, at genbrugsinitiativer kan gebyrfinansieres. Derfor har kommunens genbrugsindsatser indtil nu været gebyrfinansieret. Københavns Kommune har satset strategisk på genbrugsinitiativer i forbindelse med den nuværende ressource og affaldsplan, og det forventes at kommunen i 2024 når den politiske målsætning om en tredobling af genbrugsmængderne på seks år.

Det vil få vidtrækkende konsekvenser for Københavns Kommunes (og andre kommuners) mulighed for fortsat at have høje ambitioner på genbrugsområdet, hvis muligheden for gebyrfinansiering frafalder. De gebyrfinansierede indsatser i den netop vedtagne Ressource- og Affaldsstrategi 2030 er afstemt med målsætningen om at gå fra 6.000

25-11-2024

Sagsnummer i F2
2024 - 23264

Dokumentnummer i F2
168758

Sagsnummer i eDoc
2024-0401424

tons direkte genbrug årligt ved udgangen af 2024 til 10.000 tons genbrug årligt i 2030.

Flere andre kommuner over hele Danmark har ligesom København sat mange nye gebyrfinansierede genbrugsinitiativer i gang, hvorfor en ny tolkning af hjemmelsspørgsmålet vil få konsekvenser i hele landet.

Genbrugsaktiviteter er en naturlig del af affaldshåndteringen

Genbrugsaktiviteter er i dag en naturlig del af affaldshåndteringen i kommunerne, hvor genbrugsaktiviteter foregår i direkte sammenhæng med eller i nærhed til affaldshåndtering. En sådan organisering giver god mening og er i overensstemmelse med nationale og internationale målsætninger om at begrænse affaldsmængder mest muligt og sikre, at flest ressourcer genbruges.

Hvis muligheden for at gebyrfinansiere genbrugsaktiviteter frafalder, vil det blive dyrere, administrativt tungt og mindre effektivt at arbejde med genbrug i kommunerne. Ligesom det vil være sværere og mere tidskrævende for borgerne, da der er udviklet en adfærd, hvor genbrug og affaldshåndtering hænger naturligt sammen, og foregår de samme steder. Det vil derfor være sværere for borgerne at give og tage ting i direkte genbrug, hvis det ikke kan foregå på kommunale genbrugsstationer. Forvaltningen forventer, at det vil medføre mindre direkte genbrug, og være sværere at arbejde med cirkulær økonomi.

Københavns Kommunes økonomi i genbrugsaktiviteter

Da der er en meget tæt sammenhæng mellem affaldshåndtering og genbrugsaktiviteter på kommunens genbrugs- og nærgenbrugsstationer, er det svært at sige præcis hvor mange penge kommunen bruger på genbrugsaktiviteter. Forvaltningens estimat er, at det cirka er 50 millioner kroner årligt, hvilket betyder, at genbrugsaktiviteterne i kommunen i gennemsnit koster ca. 70 kroner per københavner om året.

Der er andre kommuner, der selv driver genbrugsbutikker i sammenhæng med deres genbrugsstationer. Det er ikke tilfældet i Københavns Kommune. Kommunen har også et godt samarbejde med de velgørende organisationer, som driver genbrugsbutikker i byen. Et samarbejde som vil intensiveres som en del af initiativer i den netop vedtagne Ressource og Affaldsstrategi 2030.

Videre proces

Teknik og Miljøforvaltningen følger lovarbejdet i Folketinget tæt. Forvaltningen er også i daglig dialog med Kommunernes Landsforening og Brancheforeningen Cirkulær og bakker begge organisationer op i forhold til at informere Folketinget og ministerier om perspektiver og konsekvenser ved en annullering af muligheden for at gebyrfinansiere genbrugsaktiviteter.

Teknik og Miljøforvaltningen vil vende tilbage til Teknik og Miljøudvalget med en orientering, når der er en afklaring på spørgsmålet om gebyrfinansiering af genbrugsaktiviteter.

Karsten Biering Nielsen

Vicedirektør

Bilag 1

Juridisk grundlag for gebyrfinansiering af genbrugsaktiviteter

Det har hidtil været Teknik og Miljøforvaltningens fortolkning af lovgivningen, at der er hjemmel til at takst/gebyrfinansiere genbrugsaktiviteter i det omfang, disse aktiviteter har en tilknytning til kommunens affaldsordninger, herunder af genbrugsområder på genbrugspladser.

Hjemlen til at gebyrfinansiere genbrugsområder på genbrugspladser er ikke udtrykkeligt beskrevet i lovgivningen. Gennem tiden har det i branchen været drøftet, om der findes en sådan hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 48, som omhandler kommunalbestyrelsens pligt til at fastsætte gebyrer til dækning af blandt andet "*planlægning, etablering, drift og administration af affaldsordninger...*", jf. § 48, stk. 1, nr. 1.

Diskussionen er gået på, om det forhold, at bestemmelsen taler om affaldsordninger (og ikke genbrugsaktiviteter), og det forhold, at bestemmelsen er placeret i lovens kapitel 6, som omhandler affald, betyder, at bestemmelsen kun giver hjemmel til at finansiere aktiviteter, der direkte omhandler affald. Heroverfor har stået det synspunkt, at det afgørende for muligheden for hjemlen til gebyrfinansiering i medfør af bestemmelsen er, om aktiviteterne knytter sig til affaldsordningerne.

Ankestyrelsens tidligere udtalelser

Ankestyrelsen har to gange (i henholdsvis 2017 og 2024) taget stilling lovligheden af kommuners salg af genbrugsgenstande og har i den forbindelse udtalt, at kommunerne er berettigede til at tage imod genbrugsgenstande, når det sker som en naturlig afrunding af kommunens opgaver på affaldsområdet, herunder opgaven med at forebygge affald.

I 2010 svarede den daværende miljøminister i på svar L13 - spørgsmål nr. 4, stillet af Miljø og Planlægningsudvalget (folketingsåret 2010-11), at "*... kommunerne har adgang til at gebyrfinansiere en række borgerrettede initiativer, bl.a. på affaldsforebyggelsesområdet i det omfang, initiativerne knytter sig til affaldsordningerne. Det kan f.eks. være iværksættelse af en informationskampagne om affaldsforebyggelse eller etablering af et byttehjørne i kommunale boligselskaber eller på genbrugspladsen.*". Miljøministeriet har gentaget dette svar i høringsnotat af 9. december 2020 til affaldsbekendtgørelsen.

15-11-2024

Sagsnummer i F2
2024 - 23264

Dokumentnummer i F2
168758

Sagsnummer i eDoc
2024-0401424

Sagsbehandler
Lone Toft Jakobsen

Klima og Byudvikling
Njalsgade 13
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452

Ekstern juridisk vurdering af gebyrfinansiering af genbrugsaktiviteter

Teknik og Miljøforvaltningen har baseret sin fortolkning af muligheden for affaldsgebyrfinansiering af genbrugsområder på de nævnte udtalelser og svar. Forvaltningen har derudover i 2018 indhentet et notat fra Horten om gebyrfinansiering af forskellige aktiviteter under Ressource- og Affaldsplan 2024 som også underbygger forvaltningens fortolkning af muligheden for kommunal takstfinansiering af genbrugsaktiviteter.